

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/8/2016
Identifikačné číslo spisu:	8114209214
Dátum vydania rozhodnutia:	25.01.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:8114209214.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Mariána Sluka, PhD. a členov senátu JUDr. Sone Mesiarkinovej a JUDr. Heleny Haukvitzovej, v spore žalobcu JUDr. H. K. bývajúcemu v W., zastúpenému Mgr. Radimom Komkom, advokátom so sídlom v Prešove, Hlavná č. 27, proti žalovaným 1/ MUDr. Z. T., bývajúcemu v W., 2/ P. T., bývajúcej v W., o 1 934,70 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 28C/91/2014, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 23. septembra 2015 sp.zn. 15 Co/190/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaní 1/ a 2/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov uznesením z 5. mája 2015 č.k. 28C/91/2014 sporovým stranám nepriznal náhradu trov konania (§ 146 ods. 2 O.s.p. v spojení s §150 ods. 1 O.s.p.). Zohľadnil síce, že žalovaní (z procesného pohľadu) zaviniли zastavenie konania v dôsledku čoho vzniklo žalobcovi právo na náhradu trov konania, avšak iba tých, ktoré boli vynaložené účelne. V tejto súvislosti poznamenal, že pre všetky prípady rozhodovania súdov o náhrade trov konania platí zásada, podľa ktorej môže byť účastníkovi konania priznaná náhrada len tých trov, ktoré boli potrebné na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva. Pri posudzovaní účelnosti nákladov vynaložených na právne zastúpenie treba dôsledne rozlišovať, či právne zastúpenie advokátom je využitím ústavne zaručeného práva na právnu pomoc, alebo či sa jedná skôr o zneužitie tohto práva na úkor protistrany (napr. zastúpenie v celkom banálnej veci, opakované zastúpenie v tzv. hromadných - skutkovo a právne takmer totožných veciach, alebo zrejma snaha zvýšiť náklady konania protistrane (viď uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 20. júna 2014, sp.zn. 6 MCdo 9/2013). Pri posudzovaní účelnosti trov konania vynaložených žalobcom (viazaný právnym názorom vysloveným odvolacím súdom v tomto konaní pod sp.zn. 15 Co/17/2015) skúmal účelnosť vynaložených trov právneho zastúpenia žalobcu, ktorý je advokátom a v záujme spravodlivého usporiadania veci i ústavného princípu proporcionality, chrániaceho efektívnosť, spravodlivosť

občianskeho súdneho konania i primeranosť ako hodnotu právneho štátu, ich náhradu nepriznal.

2. Krajský súd v Prešove na odvolanie žalobcu uznesením z 23. septembra 2015 sp.zn. 15/190/2015 potvrdil uznesenie súdu prvej inštancie o trovách konania (§ 219 ods. 1 O.s.p.), žalovaným nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Konštatoval, že v žiadnom prípade nemožno poprieť právo žalobcu na právne zastúpenie v zmysle čl. 47 ods. 2 ústavy Slovenskej republiky len preto, že žalobca je sám advokátom. Je však potrebné vziať na zreteľ, že samotné využitie práva na právne zastúpenie automaticky nezakladá právny nárok na priznanie náhrady trov právneho zastúpenia účastníka v prípade jeho úspechu (§ 146 ods. 2 O.s.p.). Základnou podmienkou ich priznania je účelnosť vynaložených nákladov. Podmienkou je, že ide o výdavky potrebné na uplatňovanie či bránenie práv účastníka konania. Súdu prináleží hodnotiť toto kritérium pre ich priznanie. Účelnosť spravidla nachádza svoju opodstatnenosť vtedy, ak vychádza zo zákonných dôvodov a neprekračuje ich medze. Odvolací súd sa stotožňuje so záverom súdu prvého stupňa o neúčelnosti trov právneho zastúpenia uplatnených žalobcom. Je totiž nevyhnutné poukázať na skutočnosť, že žalobca sa návrhom na začatie konania domáhal voči žalovaným zaplattenia odmeny za poskytnutie služieb právnej pomoci žalovaným v konaní vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp.zn. 8C/286/2007, ktorá mu ako ich advokátovi patrila v zmysle vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, lebo žalovaní boli v omeškaní s plnením svojho záväzku. Jednalo o vec typovo veľmi jednoduchú po skutkovej i právnej stránke. Rovnako nemôže ostať bez povšimnutia, že vyčísľovanie odmeny advokáta, ktorá mu od klienta prináleží za poskytnutú právnu pomoc a následné konanie advokáta sledujúce cieľ úhrady danej odmeny klientom je nerozlučne späté s výkonom advokátskej činnosti, je teda rutinnou záležitosťou a súčasťou každodenného pracovného života advokáta. Niet preto rozumného dôvodu považovať právne úkony pri zastúpení žalobcu - advokáta za účelné, opodstatnené. Naopak, konanie žalobcu skôr vzbudzuje dojem, že takýmto spôsobom sa snažil umelo navýšiť náklady konania žalovaných, čo predstavuje zneužitie ústavne zaručeného práva na právne zastúpenie.

3. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podal za účinnosti Občianskeho súdneho poriadku dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), ktoré odôvodnil tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu (i potvrdené rozhodnutie súdu prvej inštancie súdu) je nesprávne, nezákonné, vykazujúce prvky ľubovôle a prílišného formalizmu. Poukázal na právnu vetu rozhodnutia najvyššieho súdu z 29. septembra 2015 sp.zn. 4 MCdo 16/2014 že ...“účastníka nie je možné sankcionovať tým, že mu nebude priznaná náhrada nákladov zodpovedajúca výške odmeny advokáta, s tým, že sa mohol v konaní brániť sám.“ Vzhľadom na ústavné právo na právnu pomoc nie je možné prostredníctvom termínu (neúčelné vynaložené náklady konania) vymedziť kategóriu subjektov, ktorá by mala odlišné postavenie. Súdny porušil právo žalobcu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (resp. čl. 6 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd). Z dôvodu dovolania podaného v zmysle § 236 O.s.p. v spojení s § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. navrhol zrušiť rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Žalovaní sa k dovolaniu žalobcu písomne nevyjadrili.

5. Podľa ustanovenia § 470 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, (ďalej len „CSP“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP, právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolačný súd“) ako súd dovolací (§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. CSP), po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je potrebné odmietnuť, lebo smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné (§ 447 písm. c/ CSP).

7. Na odôvodnenie svojho záveru dovolací súd v zmysle § 451 ods. 3 CSP stručne uvádza, že ide o dovolanie, ktorým je napadnuté uznesenie odvolacieho súdu o trovách konania, jeho prípustnosť je v zmysle § 239 ods. 3 O.s.p. vylúčená, preto sledované účinky dovolania by mohli nastať iba v prípade väd zmätočnosti v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p. (viď Najvyšší súd Slovenskej republiky sp.zn. 5 Cdo 494/2015, sp.zn. 4 Cdo 4 /2016, sp.zn. 5 Cdo 299/2014 a ďalšie). Také vady konania ale dovolací súd nezistil. Účinok, ktorý chcel žalobca vyvolať podaním dovolania, preto z tohto dôvodu nenastal.

8. Neprípustnosť dovolania v takom prípade znamená, že sa v podstatnej miere zužuje právna možnosť

využitia zákonom prezumovaných dovolacích dôvodov, a teda možnosť dovolateľa domáhať sa reparácie prípadných nesprávností v súdom konaní, ktoré sa spájajú s tzv. inou vadou v konaní majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) a nesprávnym právnym posúdením veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Dovolateľ zastúpený kvalifikovaným zástupcom v dovolaní výslovne odvolaciu súdu vyčíta, že jeho rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci („je nesprávne, nezákonné“), lebo podľa jeho názoru súdy neposúdili správne otázku účelnosti ním vynaložených trov konania za právne zastúpenie, dospeli tak k nesprávnemu záveru, čím ale uplatňuje dovolacie dôvody v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. K týmto argumentom dovolací súd odkazuje na svoju konštantnú judikatúru, podľa ktorej k dovolacím dôvodom v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. by bolo možné prihladať len v prípade procesne prípustného dovolania, čo však nie je tento prípad (viď napr. R 54/2012 a niektoré ďalšie rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 102/2012, 7 Cdo 116/2013, a iné). Z uvedeného plynie, že na dovolateľom uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ a c/ O.s.p. (i keby bol prípadne opodstatnený) dovolací súd nemôže v tomto konaní prihladať.

9. Dovolateľ v súvislosti s tvrdením procesnej vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. namietá, že rozhodnutie odvolacieho súdu má prvky „ľubovôle a prílišného formalizmu.“

10. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania v zmysle ustanovenia § 146 ods. 2 O.s.p. súdy vysvetlili z čoho vychádzali pri svojich úvahách zohľadňujúcich zavinenie pri zastavení konania v dôsledku späťvzatia žaloby, uviedli ako vyhodnotili v kontexte konkrétnych okolností tohto prípadu požiadavku zákona ohľadom účelnosti vynaložených nákladov žalobcu na právnu pomoc poskytnutú mu advokátom v spore, pomeriavali dotknuté práva na oboch procesných stranách rešpektujúc právo žalobcu na právnu pomoc a takto svoje úvahy prezentovali v odôvodnení rozhodnutí. Správnosťou uvedených úvah sa dovolací súd nemal oprávnenie zaoberať.

11. Rozhodnutie odvolacieho súdu (v spojení s potvrdeným rozhodnutím súdu prvej inštancie) umožňuje preskúmať ako, na základe čoho a z akých dôvodov súdy rozhodli. Ich skutkové a právne závery nie sú v danom prípade podľa názoru dovolacieho súdu zjavne neodôvodnené (či zjavne neudržateľné alebo arbitrárne) a tak nezlučiteľné s čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky; odôvodnenie dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu spĺňa parametre zákonného odôvodnenia (§ 157 ods. 2 O.s.p.). Súdy rešpektovali, že žalobca má v zmysle čl. 47 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky garantované základné právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi a môže sa vždy nechať zastupovať zvoleným zástupcom. Vychádzali z toho, že trovy právneho zastúpenia sú síce odôvodnené, avšak v konkrétnych okolnostiach prípadu nepovažovali za účelné tri úkony právnej služby (spojené s podaním žaloby a jej späťvzatím). Pre naplnenie zákonnej definície trov konania musí byť odôvodnený výdavok súčasne aj účelne vynaložený. Požiadavka účelnosti trov konania súvisí s eliminovaním nadbytočných a neprimeraných trov. Účelnosť je zachovaná, ak bol výdavok pri sledovaní legitímneho procesného cieľa vynaložený iba v nevyhnutnom a všeobecne akceptovateľnom rozsahu (Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol.: Civilný sporový poriadok, CHBeck, 2016, str. 892). Súdu prináleží v závislosti od okolností prípadu (napr. jeho banálnosti, skutkových i právnych znalosti zastúpeného, priebehu sporu, vzťahu a pomeru sporových strán a ich zástupcov a pod.) skúmať a hodnotiť účelnosť všetkých vynaložených trov konania (porovnaj Najvyšší súd Slovenskej republiky sp.zn. 6 MCdo 9/2013: Pojem „účelnosť trov“ treba chápať ako určitú poistku pred hradením nákladov nesúvisiacich s konaním, resp. pred nákladmi nadbytočnými, či nadmernými. Pri posudzovaní účelnosti nákladov vynaložených na právne zastúpenie treba dôsledne rozlišovať, či právne zastúpenie advokátom je využitím ústavne zaručeného práva na právnu pomoc, alebo či sa jedná skôr o zneužitie tohto práva na úkor protistrany. Zásada účelnosti trov potrebných na uplatnenie alebo bránenie práva je vyvoditeľná zo všeobecných zásad efektivity a spravodlivosti občianskeho súdneho konania ako celku a z ústavnoprávneho princípu proporcionality, chrániaceho primeranosť ako hodnotu právneho štátu. Primeranosť súvisí s rozumnosťou v práve, ktorá je chápaná ako vyhľadávanie praktickej rovnováhy v rámci aplikácie práva). Uvedený záver vyplýva aj z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 17. augusta 2016, sp.zn. I. ÚS 264/2016, bod 26, v ktorom sa mimo iného uvádza: „...najmä v prípade zneužitia práva na zastúpenie advokátom, by mohlo ísť o trovy konania, ktoré by sa nedali kvalifikovať ako vynaložené účelne.“ Sporová strana má právo s hodnotením a závermi súdu nesúhlasiť, argumentovať a vysvetľovať, prečo v jej prípade nedošlo k zneužitiu práva na

zastúpenie a že v prípade konkrétne uplatnených úkonov právnej služby išlo o účelne vynaložené trovy. Žalobca v uvedenom zmysle protiargumenty nevzniesol. Nevysvetlil, že pri úkonoch právnych služieb spojených s podaním a späťvzatím žaloby v tejto veci, napriek jeho pozícii ako advokáta vymáhajúceho voči svojim bývalým klientom odmenu za ním poskytnuté právne služby pred súdom v inej veci, išlo o výdavky v nevyhnutnom rozsahu pri sledovaní legitímneho procesného cieľa a tak vyvrátiť závery súdov nižších stupňov o „umelom“ či zámernom narastaní nákladov sporu na ťarchu protistrany, resp. o (ne)zneužití práva na zastúpenie. Právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky neznamena právo na to, aby bol účastník konania pred súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho právnymi názormi. Je v právomoci súdu vykladať a aplikovať zákony (obdobne napr. I. ÚS 50/2004, IV. ÚS 252/2004).

12. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľ namieta aj nesprávne právne posúdenie veci. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantný dovolací dôvod v tom zmysle, že ho možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní (viď § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), samo nesprávne právne posúdenie veci ale prípustnosť dovolania nezakladá (viď tiež R 54/2012 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp.zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Nejde totiž o vadu konania uvedenú v § 237 ods. 1 O.s.p., ani znak (atribút, stránku) rozhodnutia, ktorý by bol uvedený v § 239 O.s.p. ako zakladajúci prípustnosť dovolania.

13. Vzhľadom na uvedené možno zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania žalobcu nemožno vyvodiť z ustanovenia § 239 O.s.p., ani z ustanovenia § 237 ods. 1 O.s.p. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolanie žalobcu podľa § 447 písm. c/ CSP ako procesne neprípustné odmietol.

14. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

15. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.